

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบในเด็กวัยรุ่นตอนปลาย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี ในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน 2549 จำนวน 245 คน ผลการศึกษาได้นำเสนอในรูปคำบรรยายประกอบตาราง โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 อำนาจในการทำนายของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในครอบครัวและ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนต่อความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 245 ราย โดยจำแนกดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 245 คน ร้อยละ 55.92 เป็นเพศหญิง มีอายุ 19 ปี ร้อยละ 94.69 โดยมีอายุเฉลี่ย 18.95 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 คณะที่ศึกษา ส่วนใหญ่ศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ร้อยละ 37.95 และส่วนใหญ่ร้อยละ 53.88 มีผลการเรียน 2.01-3.00 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ คณะที่ศึกษา และผลการเรียน

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n= 245)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	108	44.08
หญิง	137	55.92
อายุ		
18 ปี	13	5.31
19 ปี	232	94.69
$(\bar{X} = 18.95 \text{ ปี}, S. D.= 0.22)$		
คณะที่ศึกษา		
พยาบาลศาสตร์	60	24.49
นิติศาสตร์	18	7.35
บริหารธุรกิจ	93	37.95
วิศวกรรมศาสตร์	74	30.21
ผลการเรียน		
ต่ำ (1.01-2.00)	23	9.39
ปานกลาง (2.01-3.00)	132	53.88
สูง (3.01-4.00)	90	36.73

สถานภาพสมรสของบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 79.59 ด้านการศึกษาของบิดามารดา ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 58.78, 74.29 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม สถานภาพสมรสของบิดามารดา การศึกษาของบิดา และการศึกษาของมารดา

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n= 245)	ร้อยละ
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	195	79.59
หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	28	11.43
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	20	8.16
ทั้งบิดาและมารดาเสียชีวิต	2	0.82
การศึกษาของบิดา		
ประถมศึกษา	144	58.78
มัธยมศึกษาตอนต้น	25	10.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย	26	10.61
อนุปริญญา	23	9.39
ปริญญาตรี	26	10.61
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.41
การศึกษาของมารดา		
ประถมศึกษา	182	74.29
มัธยมศึกษาตอนต้น	14	5.71
มัธยมศึกษาตอนปลาย	27	11.02
อนุปริญญา	14	5.71
ปริญญาตรี	8	3.27

รายได้ของครอบครัว ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000-10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 41.22
โดยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 96.73 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายได้ของครอบครัว และภูมิลำเนา

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n= 245)	ร้อยละ
รายได้ของครอบครัว / เดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท / เดือน	98	40.00
5,000 - 10,000 บาท / เดือน	101	41.22
10,000 - 20,000 บาท / เดือน	34	13.88
20,001 บาท / เดือนขึ้นไป	12	4.90
ภูมิลำเนา		
ภาคเหนือ	7	2.86
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	237	96.73
ภาคกลาง	1	0.41
ภาคใต้	-	-

ส่วนที่ 2 ความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 99.20 มีความคิดอัตโนมัติทางลบ และร้อยละ 0.80 ไม่มีความคิดอัตโนมัติทางลบ ในกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดอัตโนมัติทางลบ พบว่ามีความคิดอัตโนมัติทางลบระดับเล็กน้อยร้อยละ 93.42 ระดับปานกลางร้อยละ 5.76 และระดับรุนแรงมีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 0.82 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

จำนวน ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนของความคิดอัตโนมัติทางลบ

ระดับของความคิดอัตโนมัติทางลบ	จำนวน	ร้อยละ	X	S. D.
ไม่มีความคิดอัตโนมัติทางลบ (0- 30 คะแนน)	2	0.80	30.00	0.00
มีความคิดอัตโนมัติทางลบ (30- 150 คะแนน)	243	99.20	51.93	14.12
เล็กน้อย (31- 71 คะแนน)	227	93.42	49.38	9.85
ปานกลาง (72 - 112 คะแนน)	14	5.76	83.14	9.15
รุนแรง (113 – 150 คะแนน)	2	0.82	123.00	4.24
(range = 30-126 , X = 51.75 , S. D. = 14.20)				

ส่วนที่ 3 อำนาจการทำนายของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในครอบครัว และความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนต่อความคิดอัตโนมิติทางลบของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ 3 ตัว พบว่าในขั้นตอนสุดท้ายของการวิเคราะห์ถดถอย พหุคูณแบบขั้นตอน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เป็น 0.477 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย ± 8.517 โดยตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี 2 ตัว คือความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและความผูกพันในครอบครัว โดยตัวแปรอิสระทั้ง 2 สามารถทำนายความคิดอัตโนมิติทางลบของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 22.8 ส่วนตัวแปรความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน พบว่าไม่สามารถทำนายความคิดอัตโนมิติทางลบได้

ตารางที่ 5

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อทำนายความคิดอัตโนมิติทางลบของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 245$)

ตัวแปร	b	SE _{bi}	β	t	p-value
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง	-1.117	0.207	- 0.331	5.385	0.000**
ความผูกพันในครอบครัว	-0.539	0.139	-0.238	3.882	0.000**
ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน	-0.108	0.115	-0.053	0.936	0.350
a = 53.243		SE _{est} = ± 8.517			
R = 0.477		R ² = 0.228			

* $P < .01$

การอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของเด็กวัยรุ่นตอนปลาย ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในครอบครัว และ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย ดังนี้

ศึกษาความคิดอัตโนมัติทางลบของเด็กวัยรุ่นตอนปลาย

จากการศึกษาพบกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 99.20 มีความคิดอัตโนมัติทางลบ และร้อยละ 0.80 ไม่มีความคิดอัตโนมัติทางลบ ในกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดอัตโนมัติทางลบ พบว่า มีความคิดอัตโนมัติทางลบในระดับเล็กน้อยร้อยละ 93.42 ระดับปานกลางร้อยละ 5.76 และระดับรุนแรงร้อยละ 0.82 (ตารางที่ 4) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลาย และเป็นช่วงที่มีการปรับตัวต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว ได้รับอิสระ ใช้ชีวิตห่างจากครอบครัว มีการรวมกับเพื่อน และจากการเปลี่ยนสถานศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาเป็นระดับอุดมศึกษา ต้องปรับตัวตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน การพบเพื่อนกลุ่มใหม่ การศึกษาที่ให้อิสระ ลักษณะการสอนของอาจารย์ เนื้อหาวิชาที่กว้างขึ้น นักศึกษาต้องค้นคว้าเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนเอง ทำความเข้าใจด้วยตนเอง ซึ่งต่างกับการศึกษาในระดับมัธยมเป็นอย่างมาก และเนื่องจากต้องเข้าไปสู่สิ่งแวดล้อมใหม่ สังคมใหม่ ระบบการศึกษาใหม่ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะทำให้เกิดความไม่สบายใจ กังวล เกรียด และความตึงเครียดจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวในชีวิตสามารถกระตุ้นและทำให้เกิดโครงสร้างความคิดทางลบ และการเกิดความคิดอัตโนมัติทางลบได้ (Steven, 2003) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมาริจา (Marija, 2004) พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียนและความคาดหวังจากบิดามารดาเช่นเดียวกับอเบราและดาเลสซานโดร (Abela & Alessandro, 2002) ที่พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมีความคิดทางลบต่ออนาคตของตนเองเกี่ยวกับการเรียนเมื่อนักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลายไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ อาจจะมีผลต่อภาวะสุขภาพจิตได้ เช่น ภาวะวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของรูบิน (Rubin, 1986) ที่ศึกษาในนักศึกษามหาวิทยาลัยในอเมริกาพบว่าร้อยละ 64 มีความคิดอัตโนมัติทางลบ และจากการศึกษาของอีสเตอร์และเจนนิเฟอร์ (Ester & Jennifer, 2005) ที่พบว่าคะแนนของความคิดอัตโนมัติทางลบของนักศึกษามหาวิทยาลัยในอเมริกามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 55.18 ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดอัตโนมัติทางลบเท่ากับ 51.75 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าการศึกษาของนาโอและคณะ (Nao et al, 2006) ที่ได้ศึกษาความคิดอัตโนมัติทางลบในนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดอัตโนมัติทางลบเท่ากับ 97.20

ชี้ให้เห็นว่าความคิดอัตโนมัติทางลบเกิดขึ้นได้มากในวันรุ่นตอนปลาย และจากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีอายุในช่วง 19 ปี มากที่สุดร้อยละ 94.69 (ตารางที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนาโอและคณะ (Nao, et al., 2006) ที่ศึกษาระดับความคิดอัตโนมัติทางลบในนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุช่วง 19-20 ปีมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นตอนปลายในหลายประเทศส่วนใหญ่มีความคิดอัตโนมัติทางลบ ทั้งนี้เนื่องมาจากวัยรุ่นซึ่งเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง ชอบทำสิ่งแปลกๆใหม่ๆ และในการศึกษานี้พบว่าสถานสมรสของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างมีสภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ร้อยละ 11.43 บิดาหรือมารดาเสียชีวิตร้อยละ 8.16 ทั้งบิดามารดาเสียชีวิตร้อยละ 0.82 (ตารางที่ 2) ซึ่งการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ของบิดามารดา อาจจะส่งผลกระทบต่อวัยรุ่น ทำให้ขาดความมั่นคงทางจิตใจ มีความยากลำบากในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม (อมราวดี ณ อุบล, 2544) ซึ่งส่งผลกระทบทำให้มองตนเองบิดเบือนไป และกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความคิดอัตโนมัติทางลบได้ (Beck, 1967)

รายได้ของครอบครัวน่าจะมีผลต่อความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่าง จากผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 81.22 (ตารางที่ 3) มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีปัญหาเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดความตึงเครียดในครอบครัว (Santrock, 2001) เป็นผลทางอ้อมและทำให้เกิดความคิดทางลบได้ (Sharma, 2004) เนื่องจากบิดามารดามีหน้าที่หารายได้ ไม่มีเวลาดูแลบุตร ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ อาจส่งผลให้เด็กรู้สึกต่อต้านเองในทางลบ (ประดินันท์ อุปรมัย, 2543) และจากการที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดอัตโนมัติทางลบถึงร้อยละ 99.18 (ตารางที่ 4) นั้นอาจจะเนื่องมาจากการศึกษาของบิดาและมารดาของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 58.78 และ 74.29 (ตารางที่ 2) จบระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งการศึกษาเป็นปัจจัยที่ช่วยพัฒนาความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจในการเลี้ยงดูบุตร ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวตอบสนองบทบาทบิดามารดา และสอดคล้องกับการศึกษาของฟอเทีย และอินเดอร์ท แชนโนแลน (Fortier & Inderbitzen-Nolan, 2003) ที่สำรวจการเลี้ยงดูบุตรกับภาวะวิตกกังวลต่อสังคมและความคิดอัตโนมัติในวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการดูแลระดับกลางและระดับสูงได้รับการป้องกันการเกิดประสบการณ์ความคิดอัตโนมัติทางลบและมีภาวะวิตกกังวลต่อสังคมต่ำ ส่วนวัยรุ่นที่ได้รับการดูแลระดับต่ำทำให้เกิดความคิดอัตโนมัติทางลบและมีความวิตกกังวลต่อสังคมสูง

ในการศึกษานี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในระดับต่ำร้อยละ 60.00 (ภาคผนวก ง) ซึ่งอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้สึกนึกคิด ขอมรับตนเอง และรับรู้ว่าคุณค่าความสามารถอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และต้องมีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย หลักสูตร

การศึกษา การปรับตัวกับเพื่อน เป็นต้น ถ้าประสบความล้มเหลวต่อการปรับตัว ไม่สามารถค้นหาตัวตน ข่มเหงอารมณ์ไม่มั่นคง อันนำไปสู่ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ (Hurlock, 1972) ทำให้เกิด โครงสร้างที่บิดเบือนไปในทางลบ (Branden, 1983) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีโอกาสประสบ เหตุการณ์ที่ตึงเครียดต่างๆ มากมายไม่ว่าจากสังคมที่เปลี่ยนไปจากกระแสโลกาภิวัตน์ เกิด การ แข่งขันกันสูงทั้งเรื่องการเรียนรู้ เศรษฐกิจ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ก็จะกระตุ้นให้นำโครงสร้าง ความคิด ทางลบมาใช้ในเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยไม่รู้ตัวหรือไม่เจตนา และไม่ผ่านกระบวนการคิด อย่างมี เหตุผล เรียกว่า ความคิดอัตโนมัติทางลบ (Beck, 1967) และในการศึกษาค้นคว้าพบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความคิดอัตโนมัติทางลบอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ($r = -.33$) (ภาคผนวก ก) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสเตฟานีและจอห์น (Stephanie & John, 2005) พบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความคิด อัตโนมัติทางลบในนักศึกษามหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($r = -.55$) เช่นเดียวกับ อลิสันและคณะ (Alison, et al., 2004) พบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับ ความคิดอัตโนมัติทางลบของนักศึกษามหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.56$)

ในกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดอัตโนมัติทางลบ พบว่าส่วนใหญ่มีความคิดอัตโนมัติทางลบ ในระดับเล็กน้อยมากที่สุดร้อยละ 92.70 (ตารางที่ 4) รองลงมามีความคิดอัตโนมัติทางลบในระดับ ปานกลาง ร้อยละ 5.70 และมีความคิดอัตโนมัติทางลบในระดับรุนแรงน้อยที่สุดร้อยละ 0.80 (ตารางที่ 4) ซึ่งคล้ายกับการศึกษาของเกติณี สองเมือง (2547) ที่ศึกษาระดับความคิดอัตโนมัติ ทางลบในวัยรุ่นตอนต้นพบว่าวัยรุ่นตอนต้นมีคะแนนความคิดอัตโนมัติทางลบในระดับต่ำร้อยละ 61.71 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.71 และในระดับสูง ร้อยละ 1.58 อธิบายได้ว่าการที่วัยรุ่น ตอนปลายมีระดับความคิดอัตโนมัติทางลบในระดับเล็กน้อยมากที่สุดร้อยละ 92.70 โดยจากใน การศึกษาค้นคว้าพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันในครอบครัวอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 48.57 และ ระดับปานกลางร้อยละ 51.02 (ภาคผนวก จ) ซึ่งอธิบายได้ว่าถ้ามีความผูกพันในครอบครัวสูง กลุ่ม ตัวอย่างมีความรู้สึกว่ามีคุณค่ามารักและปรารถนาเขาเหมือนกับคนอื่นๆ ได้รับความสนใจ และ ความเอาใจใส่ ทำให้เด็กวัยรุ่นรู้สึกอบอุ่นใจ มีความคิดที่ดีต่อตนเองและครอบครัว รับรู้คุณค่าของ ตนเอง (สาวตรี ทยานศิลป์, 2544) การรับรู้คุณค่าของตนเอง ทำให้เด็กวัยรุ่นไม่มีความคิดทางลบ ต่อตนเอง สิ่งแวดล้อม และอนาคต ซึ่งเบ็ค (Beck, 1967) กล่าวว่า บุคคลจะตัดสินใจความคิดต่อ ตนเองในทางบวกหรือทางลบ จะมาจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ที่เกี่ยวเนื่องจากการตัดสินใจ จากบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคคลสำคัญ เช่น บิดา มารดา และญาติพี่น้อง การมีความ ผูกพันใน ครอบครัวดี จะทำให้เด็กวัยรุ่นมีแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญที่สุด เด็กวัยรุ่นจะมีการปรับตัว

ได้ดีต่อภาวะวิกฤติหรือความเครียดที่เกิดขึ้น (Carson & Arnold, 1996) ทำให้ไม่เกิดความคิดอัตโนมัติทางลบ

ความสามารถในการทำนายของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในครอบครัว และ ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน ต่อความคิดอัตโนมัติทางลบของเด็กวัยรุ่นตอนปลาย

จากผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยเพียงสองด้านที่ทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบในเด็กวัยรุ่นตอนปลาย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น 0.447 และสามารถร่วมทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบได้ร้อยละ 22.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ ± 8.517 กล่าวคือ ปัจจัยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและความผูกพันในครอบครัวเท่านั้น ที่สามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 และ .000 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรด้านความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนพบว่าไม่สามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบได้ ซึ่งอธิบายดังนี้ (ตารางที่ 5)

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยตัวแรกที่ถูกละเลือกเข้าสามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถทำนายได้ร้อยละ 17.9 (ภาคผนวก ข) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมิทและเบทซ์ (Smith & Betz, 2002) พบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบได้ร้อยละ 36 และคาที คาทรี และลิซา (Kati, Katri, & Lisa, 2005) ศึกษาใน เด็กวัยรุ่นตอนปลายพบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสามารถทำนายการมองโลกในแง่ลบได้ร้อยละ 32.40 และสเตฟานีและจอห์น (Stephanie & John, 2005) ศึกษาในเด็กวัยรุ่นพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความคิดอัตโนมัติทางลบ คือ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($r=-.55$) ซึ่งสอดคล้องกับ ออลิสันและคณะ (Alison et al., 2005) ศึกษาในนักศึกษามหาวิทยาลัยพบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลต่อความคิดอัตโนมัติทางลบ ($r=-.56$) ผลการศึกษานี้อธิบายว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีจิตใจที่มั่นคง รับรู้ถึงความสำเร็จ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง มีความสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น (Coopersmith, 1981) ทำให้เด็กวัยรุ่นมีพัฒนาการผ่านเข้าสู่ผู้ใหญ่ได้ดี (Sullivan, 1953) และจากการศึกษาพบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสัมพันธ์ทางลบกับความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่าง คือเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงจะทำให้เกิดความคิดอัตโนมัติทางลบต่ำ และถ้ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำจะทำให้มองตนเองในทางลบ รู้สึกไร้ค่า เกิดความคิดอัตโนมัติทางลบได้ ($r= -.33$) (ภาคผนวก จ) จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเองระดับต่ำมากที่สุด คือ ร้อยละ 60 (ภาคผนวก ง)

ความผูกพันในครอบครัวเป็นปัจจัยอีกตัวในการทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่างได้ (ตารางที่ 5) ซึ่งสามารถทำนายได้ร้อยละ 4.9 (ภาคผนวก ข) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของอินแกรม, โอเวอร์เบย์ และฟอร์เทียร์ (Ingram, Overbey & Fortier, 2001) ศึกษาในนักศึกษามหาวิทยาลัยในอเมริกา พบว่า ระดับการดูแลจากมารดาสามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบได้ร้อยละ 18 และในการศึกษากครั้งนี้พบว่า ความผูกพันในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับความคิดอัตโนมัติทางลบของเด็กวัยรุ่นตอนปลายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.24$) (ภาคผนวก ฉ) ซึ่งสอดคล้องกับลินและคณะ (Lynne et al., 2004) ศึกษาในเด็กวัยรุ่นตอนปลายพบว่าระดับการดูแลของมารดาและความผูกพันของบิดามารดามีผลต่อความคิดอัตโนมัติทางลบของวัยรุ่นตอนปลาย ($r = -.32$ และ $-.27$ ตามลำดับ) และบีทูลและฟิลิซ (Betul & Filiz, 2001) พบว่าความผูกพันในครอบครัวมีผลต่อความคิดทางลบในวัยรุ่น ($r = -.35$) โดยวัยรุ่นที่ได้รับประสบการณ์ความผูกพันในครอบครัวสูงมีความคิดทางลบน้อยกว่าวัยรุ่นที่ได้รับประสบการณ์ความผูกพันในครอบครัวต่ำ และจากการศึกษาของออดินและออสทูนทุ (Aydin & Oztutuncu, 2001) พบว่าความผูกพันในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับความคิดทางลบในวัยรุ่น ($r = -.53$) จากการศึกษาครั้งนี้อธิบายได้ว่า ถ้ามีความผูกพันในครอบครัวสูง กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าบิดามารดารักและปรารถนาเขาเหมือนกับคนอื่นๆ ได้รับความสนใจ และความเอาใจใส่ ทำให้เด็กวัยรุ่นรู้สึกอบอุ่นใจ มีความคิดที่ดีต่อตนเองและครอบครัว หากครอบครัวใดที่อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น มีความผูกพันต่อกัน ครอบครัวนั้นจะมีความสุข มีความอบอุ่นรักใคร่กลมเกลียวกัน (สาวิตรี ทยานศิลป์, 2544) และลักษณะของความสัมพันธ์ในครอบครัวส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นระบบหนึ่งที่ประกอบไปด้วย บิดา มารดา บุตร ธิดา และอาจมีเครือญาติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ที่มีความสัมพันธ์ตามบทบาท เป็นความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดเนื่องจากมีระดับความเข้มข้นในความผูกพันต่อกันสูง ซึ่งมีผลต่อบรรยากาศของการอยู่ร่วมกันอันส่งผลสะท้อนให้เห็นถึงสุขภาพจิตของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะวัฒนธรรมของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มักจะปลูกฝังลูกหลานให้รู้จักการมีน้ำใจต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือบุคคลอื่น จะคงมีลักษณะการแสดงน้ำใจและเอื้ออาทรต่อกัน (วิระไชยศรีสุข, 2536) ซึ่งเบ็ค (Beck, 1967) กล่าวว่า บุคคลจะตัดสินใจเกี่ยวกับความคิดของตนเองในทางบวกหรือลบ จะมาจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ที่เกี่ยวเนื่องจากการตัดสินใจจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคคลสำคัญ เช่น บิดา มารดา เพื่อน และญาติพี่น้อง การมีความผูกพันในครอบครัวดี จะทำให้เด็กวัยรุ่นมีแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญที่สุด เด็กวัยรุ่นจะมีการปรับตัวได้ดีต่อภาวะวิกฤติหรือความเครียดที่เกิดขึ้น (Carson & Arnold, 1996) ทำให้ไม่เกิดความคิดอัตโนมัติทางลบ

ในการศึกษาค้นคว้าพบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและความผูกพันในครอบครัว ร่วมกันทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 22.8 (ตารางที่ 5) ทั้งนี้เพราะในการศึกษาค้นคว้าพบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 17.9 (ภาคผนวก ข) และความผูกพันในครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 4.9 (ภาคผนวก ข) ดังนั้นปัจจัยทั้งสองตัวจึงสามารถที่จะร่วมกันทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่างได้ และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าไม่มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับผลการศึกษาในครั้งนี้คืองานวิจัยของไดอานาและจอห์น (Diana & John, 2002) ที่ศึกษาปัจจัยด้านลักษณะการเลี้ยงดู ปัจจัยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และปัจจัยด้านความเครียดในชีวิตต่อภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นในประเทศอเมริกาที่มีอายุระหว่าง 14-19 ปี พบว่าลักษณะการเลี้ยงดูและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองร่วมกันทำนายภาวะซึมเศร้าได้ร้อยละ 17.4 และพบว่าปัจจัยด้านลักษณะการเลี้ยงดู ปัจจัยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและปัจจัยด้านความเครียดในชีวิตสามารถร่วมกันทำนายภาวะซึมเศร้าในเด็กวัยรุ่นได้ร้อยละ 12.3 และจากการศึกษาของ วิน, เมทัลสกี, จอห์นเนอร์, ฮาร์ดีน และ อับรามสัน (Vein, Metalsky, Joiner, Hardin, & Abramson, 1993) ศึกษาปัจจัยทำนายต่อภาวะซึมเศร้าในเด็กวัยรุ่น พบว่าลักษณะการเลี้ยงดูและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ และจากการศึกษาของไลค์ไวซ, โรบินสัน, การ์บาร์ และ ฮิลส์แมน (Likewise, Robinson, Garber, & Hilsman, 1995) พบว่าปัจจัยด้านการเลี้ยงดูในครอบครัว และปัจจัยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสามารถร่วมกันทำนายภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นได้ร้อยละ 43.3 และเนื่องจากความคิดอัตโนมัติทางลบเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งของการเกิดภาวะซึมเศร้า เพราะเมื่อบุคคลเกิดโครงสร้างความคิดทางลบขึ้นและต่อมาประสบกับภาวะวิกฤติในชีวิตจะทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้และความคิดอัตโนมัติทางลบมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะซึมเศร้า ยังมีความคิดอัตโนมัติทางลบเพิ่มขึ้นเท่าไรก็จะทำให้เกิดภาวะซึมเศร้ามากขึ้นเท่านั้น (Hollon & Kendall, 1980) และจากผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าเด็กวัยรุ่นที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำและมีความผูกพันในครอบครัวต่ำ จะทำให้เด็กวัยรุ่นมีความคิดทางลบต่อตนเอง สิ่งแวดล้อม และอนาคตซึ่ง เบ็ค (Beck, 1967) กล่าวว่า บุคคลจะตัดสินใจเกี่ยวกับความคิดของตนเองในทางบวกหรือลบ จะมาจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ที่เกี่ยวเนื่องจากการตัดสินใจจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคคลสำคัญ เช่น บิดา มารดา เพื่อน และญาติ พี่น้อง การมีความผูกพันในครอบครัวดี จะทำให้เด็กวัยรุ่นมีแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญที่สุด เด็กวัยรุ่นจะมีการปรับตัวได้ดีต่อภาวะวิกฤติหรือความเครียดที่เกิดขึ้น (Carson & Arnold, 1996) ทำให้ไม่เกิดความคิดอัตโนมัติทางลบ และถ้าเด็กวัยรุ่นมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นใน

ตนเอง มีจิตใจที่มั่นคง รับรู้ถึงความสำเร็จ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงและมีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองในทางบวก (Coopersmith, 1981) และการรับรู้คุณค่าของตนเองทำให้เด็กวัยรุ่นไม่มีความคิดทางลบต่อตนเอง สิ่งแวดล้อม และอนาคต (Beck, 1967)

ส่วนความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่างได้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างยังเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเพิ่งจะมีการรู้จักและสร้างสัมพันธภาพในระยะแรกกับเพื่อนใหม่ในมหาวิทยาลัย จึงส่งผลทำให้กลุ่มตัวอย่างยังไม่มีความสัมพันธ์และความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนเท่าที่ควร และในการศึกษาครั้งนี้ความผูกพันกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางลบกับความคิดอัตโนมัติทางลบในระดับที่ต่ำมาก ($r=-.06$) (ภาคผนวก ข) ซึ่งเบิร์นและโกรฟ (Burn & Grove, 1997) กล่าวว่า ความสามารถในการทำนายของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามนั้น ตัวแปรอิสระแต่ละตัวควรมีค่าความสัมพันธ์ที่สูงกับตัวแปรตาม แต่ต้องมีค่าความสัมพันธ์ที่ต่ำกับตัวแปรอิสระอื่นๆ ดังนั้น ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนจึงไม่สามารถร่วมกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และความผูกพันในครอบครัวในการทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่างได้

สรุปได้ว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และความผูกพันในครอบครัว สามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของเด็กวัยรุ่นตอนปลายได้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และความผูกพันในครอบครัวที่ดี จะทำให้เด็กวัยรุ่นตอนปลายไม่มีความคิดอัตโนมัติทางลบ โดยการศึกษาครั้งนี้ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และความผูกพันในครอบครัว สามารถร่วมทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบได้ร้อยละ 22.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนไม่สามารถทำนายความคิดอัตโนมัติทางลบของกลุ่มตัวอย่างได้